

No ens cansarem de viure ni d'escriure

Encara me'n recordo molt, de la mítica llibreria Sobrerroca Centre a Manresa, tot i que he de confessar que algunes imatges se'm comencen a fer borroses. Per als que estíem els llibres va ser trist veure-la abaixar la persiana (igual que també ho havia estat acomiadar l'antiga llibreria Símbol. Recordeu?). Ja no sé quants anys han passat des d'aleshores però jo encara tinc molt present aquell outlet improvisat en què es va convertir la llibreria i on em vaig fer un fart de remenar i rebuscar a la cerca d'alguna joia literària que em fes més petita la pena de perdre un altre temple de les lletres. I, de fet, vaig tenir la sort de trobar-la: El teu nom és Olga, en l'edició de l'any 1991 i signada per l'escriptor Josep Maria Espinàs. El llibre, d'una sensibilitat i una puresa exquisides, és un recull de cartes escrites a la seva filla Olga, amb síndrome de Down. Recordo haver-lo llegit al llit de casa dels pares abans d'anar a dormir, amb aquella làmpada enganxada a la paret i amb el silenci de quan tots ja dormen (potser és pura poesia mental, però aquest és el record que en tinc, ben de veritat).

Últimament l'he recuperat (el llibre i el record) i n'he rellegit algun passatge, per necessitat personal i casualitat vital. Josep Maria Espinàs ha fet 89 anys tenint al mercat (si no vaig errada) un total de 90 llibres. Ja en el seu moment, amb la lectura del seu llibre El teu nom és Olga, el cap em va bullir amb les reflexions i les preguntes, sobretot, sobre què implicava fer-se gran: ?Quin repte vital no-buscat era tenir una filla amb síndrome de Down? ?Com feia replantejar la resta de coses de la vida? ?Com s'afrontava el futur tenint algú dependent a càrrec teu? ?On es deixava la por en una situació així? ?Com eren els passos del procés d'assimilació d'una realitat inesperada? Etcètera etcètera etcètera. L'envelliment i els reptes de futur (un futur incert i inesperat) se'm posaven damunt la taula, potser, per primera vegada.

Ara, anys més tard, quan sento o veig l'Espinàs, el cap em continua bullint amb reflexions similars, probablement evolucionades pel fet que jo també me n'he anat fent una mica, de gran. Fer-se gran implica assumir que la vida és plena de coses boniques i no tant, que ens fan esbossar un somriure o ens roben una llàgrima efímera; i d'altres, que ens regiren, ens capgiren i ens sacsegen la realitat de dalt a baixa. Canviant-la, mutant-la. Fent-la, de sobte, completament diferent de com era. Nova. Per a mi, Josep Maria Espinàs ha estat sempre un bon referent de com m'agradaria envellir i que envellissin els meus: dinàmic, lúcid, actiu... amb la capacitat i les ganes de continuar assumint reptes. Una persona, com ell es defineix, completament "presentista". Amb la seva columna setmanal. Un home llegit i de fàcil llegir.

Però, és cert, que, per contra, a casa (i imagino que a moltes cases) estem vivint l'envelliment dels avis un xic diferent. No tan lúcid ni tan presentista, més absent i trist. Més difuminat. En paraules d'Espinàs, veiem escurçar el temps dels nostres "per veure coses, per fer abraçades, per dormir, per fer el que et vingui de gust", darrere una tela espessa i poc transparent. Entre plecs i arrugues ens agradaria que aquells que ens precedeixen tinguessin l'oportunitat (que molts no tenen) de seguir dinàmics i lúcids fins a l'últim punt de la novel·la. Marxar sent ells. En essència. Però, sembla, i el dia a dia ens dóna la raó, que la vida té coses que ens giren i ens capgiren. Davant d'això no ens podem cansar, com diu l'Espinàs, "ni de viure ni d'escriure" (el nostre present i el nostre futur).